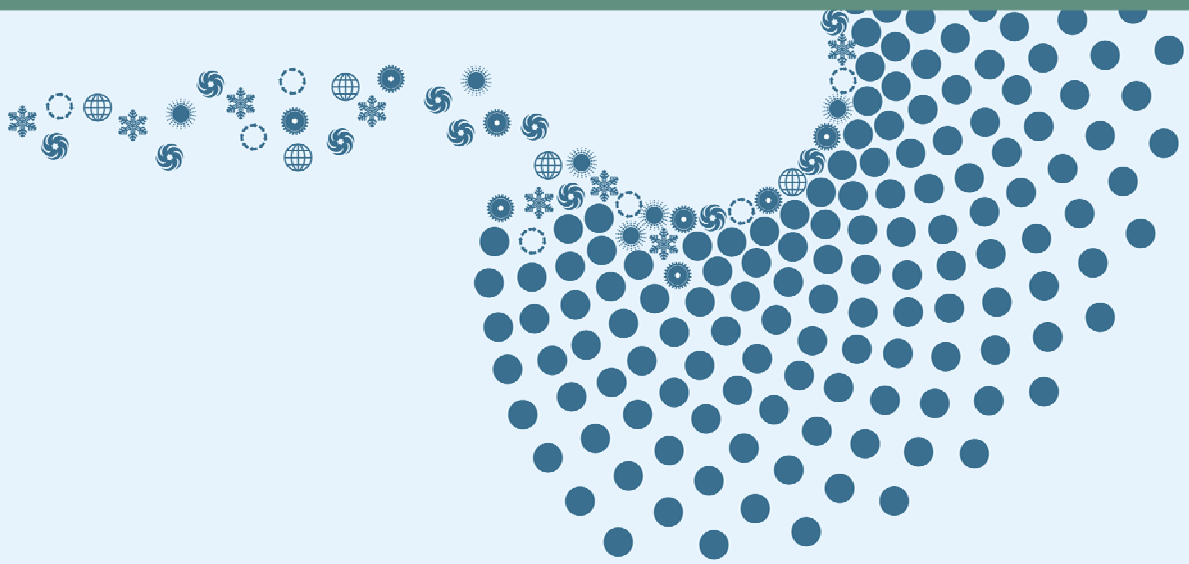
Statens forurensningstilsyn
Norwegian Pollution Control Authority

Veileder for kommuner

AVFALLSFORSKRIFTEN KAPITTEL 15 OM BYGGAVFALL

2356
2007

Forord

Byggavfall utgjør i dag en av de største avfallsstrømmene våre. Hvert år oppstår det størrelsesorden 1,5 millioner tonn avfall fra nybygg, rehabilitering og riving. Mye av dette avfallet, som betong, tegl, tre, plast og metall har et stort potensial for ombruk, materialgjenvinning eller energigjenvinning.

Det vil også alltid oppstå en del farlig avfall, både i forbindelse med bygging og riving. Eksempler er rester av løsemidler og fugemasser fra bygging, og PCB, kvikksølv og ozonreduserende stoffer i ulike typer rivningsavfall.

Fra 1. januar 2008 er det innført et nytt kapittel 15 i avfallsforskriften, som blant annet setter krav om innlevering av avfallsplaner og kildesortering av byggavfall for alle bygge- og riveprosjekter over en viss størrelse. Den som er ansvarlig for bygge- eller riveprosjektet må utarbeide oversikt over avfallsmengder som vil oppstå, og hvordan avfallet skal behandles. Etter at prosjektet er ferdig skal håndteringen av avfallet dokumenteres.

Formålet med bestemmelsene er å fremme en miljømessig og samfunnsøkonomisk forsvarlig håndtering av avfall fra bygge- og rivningsvirksomhet.

De nye reglene skal bidra til å:

- hindre at miljøfarlige stoffer blir spredd
- hindre ulovlig disponering av byggavfall
- redusere mengden byggavfall som oppstår
- øke graden av gjenbruk og gjenvinning
- sikre mer like konkurransevilkår, ved at alle aktører må etterleve avfallsregelverket

Tidligere delegeringsvedtak som har gitt kommunene myndighet til å vedta lokale forskrifter om opplysningsplikt vedrørende bygg- og anleggsavfall oppheves fra samme tidspunkt. Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet legger opp til at kravene i forskriften skal innlemmes helt eller delvis i forskrifter gitt i medhold av plan- og bygningsloven når den er ferdig revidert.

Denne veilederen er rettet mot saksbehandlere i kommunene. Det finnes en egen veileder for avfallsprodusenter (fellesbetegnelse på tiltakshaver og ansvarlig utførende) som kan være nyttig å lese først.

Vi vil takke blant andre Oslo kommune for gode innspill til denne veilederen. Ellers håper vi på et godt samarbeid mellom kommuner og byggebransjen i dette viktige arbeidet.

SFT, Oslo, desember 2007

Innhold

1. Forskriften med utdypende kommentarer 4
§ 15-1. Formål 4
§ 15-2. Virkeområde 4
§ 15-3. Definisjoner 5
§ 15-4. Opplysninger om planlagt håndtering av byggavfall 6
§ 15-5. Krav om miljøkartlegging av farlig avfall 6
§ 15-6. Om kommunens godkjenning av avfallsplan og miljøkartlegging 7
§ 15-7. Opplysninger om faktisk håndtering av byggavfall 7
§ 15-8. Krav til sortering av avfall 8
§ 15-9. Saksbehandlingsgebyr 9
§ 15-10. Forholdet til lokale forskrifter og igangsatte tiltak 9

2. Avklaringer 10
2.1 Avfall og byggesak – plassering av arbeidet i kommunen 10
2.2 Fylkesmannen sin rolle – veiledning til kommunene 10
2.3 Forhold til igangsettingstillatelse etter plan- og bygningsloven 10
2.4 Ansvarlig for tiltaket 11
2.5 Administrative kostnader – gebyr for saksbehandling 11
2.6 Skjema for avfallsplan/sluttrapport og miljøsaneringsbeskrivelse 11
2.7 Lovlig behandling og disponering av byggavfall 12

3. Oppfølging av forskriften 13
3.1 Behandling av avfallsplan og miljøsaneringsbeskrivelse 13
3.2 Veiledning av avfallsprodusent og andre aktører 16
3.3 Tilsyn mens tiltaket pågår 17
3.4 Sluttrapportering 18
3.5 Sanksjoner/reaksjoner 19
3.6 Klage på kommunale vedtak 20

Vedlegg 1. Beregning av avfallsmengder 21
Vedlegg 2. PCB i norske bygg 26
Vedlegg 3. Skjemaer 28

1. Forskriften med utdypende kommentarer

§ 15-1. Formål

Formålet med bestemmelsene i dette kapitlet er å fremme en miljømessig og samfunnsøkonomisk forsvarlig håndtering av avfall fra bygge- og rivingsvirksomhet, samt forebygge ulovlig disponering av slikt avfall.

§ 15-2. Virkeområde

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder følgende tiltak:

a) oppføring, tilbygging, påbygging og underbygging av bygning dersom tiltaket overskrider 300 m² bruksareal,
b) rehabilitering i form av fasadeendring, vesentlig endring eller vesentlig reparasjon av bygning dersom tiltaket berører del av bygning som overskrider 100 m² bruksareal,
c) riving av bygning eller del av bygning som overskrider 100 m² bruksareal,
d) oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging, rehabilitering eller riving av konstruksjoner og anlegg dersom tiltaket genererer over 10 tonn bygge- og rivningsavfall.

Ved vurderingen av om areal- eller vektgrensen i første ledd er overskredet, skal tiltak som berører flere bygninger, konstruksjoner eller anlegg vurderes under ett.

Til første ledd: Mange av formuleringene i første ledd er hentet fra plan- og bygningsloven § 93, og er ment å ha samme innhold som de tilsvarende formuleringene i plan- og bygningsloven.

Merk at forskriftsbestemmelsene også gjelder tiltak som **ikke** krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven. Såfremt ett av vilkårene i § 15-2 første ledd er oppfylt, gjelder avfallsforskriften kapittel 15 både for tiltak som bare er meldepliktige etter plan- og bygningsloven (for eksempel tiltak knyttet til driftsbygninger i landbruket) og for tiltak som er unntatt både søknads- og meldeplikt etter plan- og bygningsloven (for eksempel tilbakeføring av fasade til tidligere dokumentert utførelse).

Til a): Bygninger er typisk byggverk med forankring til grunnen med formål enten å tjene som opphold for mennesker eller dyr eller oppbevaring av ting.

Til b): Med fasadeendring menes for eksempel utskifting av vinduer og fasadeplater, oppføring eller endringer på balkonger og etterisolering av fasade. Det er bruksarealet på rom som grenser til de berørte fasadearbeidene som avgjør om kravet til avfallsplan og miljøsaneringsbeskrivelse blir utløst.
Her må det brukes skjønn. Det er for eksempel ikke intensjonen at forskriften skal gjelde for utskifting av et par vinduer som grenser til et rom på over 100 m², men at den skal gjelde der det kan forventes at noen tonn avfall vil oppstå, og hvor det kan finnes helse- og miljøfarlige stoffer i materialene.

Hvorvidt en endring eller reparasjon er vesentlig må vurderes konkret. En endring eller reparasjon som anses som vesentlig i relasjon til plan- og bygningsloven § 93 første ledd bokstav b, vil også anses som vesentlig etter denne bestemmelsen. Dette kan være for eksempel hovedombygging og inngrep i bærende eller andre vesentlige konstruksjoner i byggverket.

Installasjon av brannanlegg, maling av flater, mindre hulltakinger og andre arbeidet som genererer små avfallsmengder, omfattes ikke av forskriften.

Til d): Konstruksjoner og anlegg kan være broer, siloer, kaianlegg, brygger, moloer, transformatorstasjoner, tribuner, tunneler, kulverter, autovern osv. Veier, som helhet, regnes ikke som anlegg her, men avfall fra bygging og riving, som rør, membraner, plater og lignende, skal disponeres lovlig. Opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider reguleres av forurensningsforskriften kapittel 2.

Tonngrensen gjelder bare for konstruksjoner og anlegg, mens arealgrensen gjelder for bygninger.

Til annet ledd: Et tiltak hvor det settes opp flere mindre bygninger, omfattes av bestemmelsene i forskriften dersom bygningene til sammen utgjør over 300 m² bruksareal. Dette kan være aktuelt ved for eksempel oppsetting av hytter. Tilsvarende gjelder for riving og rehabilitering av bygg hvis tiltaket samlet overskrider 100 m² bruksareal. For konstruksjoner og anlegg gjelder samme resonnement, men med tonngrense.

§ 15-3. Definisjoner

I dette kapitlet menes med:

a) byggavfall: materialer og gjenstander fra bygging, rehabilitering eller riving av bygninger, konstruksjoner og anlegg, men ikke avfall som består i gravemasser fra byggevirksomhet,
b) avfallsprodusent: fellesbetegnelse på tiltakshaver og ansvarlig utførende i henhold til plan- og bygningsloven.

Til a): Disponering av forurensete gravemasser reguleres av forurensningsforskriften kapittel 2. Avfall som består i gravemaser defineres ikke som byggavfall i denne forskriften.

Til b): Tiltakshaver og ansvarlig utførende foretak er begge ansvarlige for at kravene i avfallsforskriften kapittel 15 etterleves. Tiltakshaver og ansvarlig utførende er ved en fellesbetegnelse omtalt som ”avfallsprodusent”. Dersom kommunen avdekker brudd på forskriften, må det bero på en konkret vurdering om reaksjoner skal rettes mot tiltakshaver, ansvarlig utførende eller begge disse. I denne vurderingen er det relevant å se hen til hvem som er mest å bebreide for bruddet og hvem som er nærmest til å rette opp det ulovlige forholdet.

§ 15-4. Opplysninger om planlagt håndtering av byggavfall

Avfallsprodusenten skal sørge for at det utarbeides en oversikt over byggavfall som forventes å oppstå i forbindelse med tiltak som nevnt i § 15-2, og gjøre rede for planlagt håndtering og disponering av byggavfallet fordelt på ulike avfallstyper.

Statens forurensningstilsyn kan i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at opplysninger og dokumentasjon som skal sendes kommunen må fremsettes i en nærmere bestemt form.

SFT har i laget forslag til skjema for avfallsplan og sluttrapport (vedlegg 3) som vi anbefaler at avfallsprodusent bruker. Skjemaet kan lastes ned fra www.sft.no og fylles ut elektronisk. Foreløpig har SFT ikke benyttet retten til å pålegge bruk av disse skjemaene, men eventuell annen innrapporteringsform må gi samme type informasjon som skjemaet.

§ 15-5. Krav om miljøkartlegging av farlig avfall

I forbindelse med rehabilitering og riving skal avfallsprodusenten sørge for kartlegging av bygningsdeler, byggtekniske installasjoner, inventar og lignende som vil utgjøre farlig avfall som nevnt i § 11-4 og at det utarbeides en egen miljøsaneringsbeskrivelse. Miljøkartlegging og miljøsanering skal utføres av personell med relevant utdanning og praksis. Beskrivelsen skal som et minimum inneholde opplysninger om:

a) hvem kartleggingen er utført av,
b) dato for kartleggingen,
c) resultatet av representative materialprøver og analyser,
d) forekomsten og mengden av farlig avfall fordelt på type,
e) plasseringen av farlig avfall i bygget, angitt med bilde eller tegning der det kan være tvil,
f) hvordan farlig avfall gjennom merking, skilting eller andre tiltak er identifisert,
g) hvordan det farlige avfallet er planlagt fjernet,
h) hvor det farlige avfallet er planlagt levert,
i) alle funn av farlig avfall, sammenstilt i en tabell,
j) byggeår og tidligere bruk hvis dette er kjent.

Ved rehabilitering og riving av bolig- og fritidsbebyggelse som ikke overstiger 400 m² bruksareal, kan miljøsaneringsbeskrivelsen utarbeides ved å bruke de to forenklete skjemaene for miljøsaneringsbeskrivelse i vedlegg 1 til dette kapittel.

Til første ledd: Relevant utdanning og praksis vil si bygningsteknisk- eller høyere miljøteknisk utdanning (eller tilsvarende realkompetanse) og en form for tilleggskompetanse på helse- og miljøfarlige stoffer i bygg, for eksempel gjennomført kurs i miljøkartlegging.

Det er ingen offentlige sertifiseringsordninger for de som skal foreta miljøkartlegging per i dag (des. 2007).

Til tredje ledd: Bolig- og fritidsbebyggelse er bygninger som ikke er næringsbygg (herunder forretninger, kontorer, industribygg, offentlige bygninger, hoteller, bevertningssteder osv.). Noen bygninger brukes både til bolig- og næringsformål. Her må det gjøres en konkret vurdering. Hvis bebyggelsen har blitt brukt til næringsvirksomhet som medfører spesiell fare for innhold av farlig avfall bør den ikke anses som bolig- og fritidsbebyggelse.
Ved riving og rehabilitering av bolig- og fritidsbebyggelse, kan skjemaet for miljøsaneringsbeskrivelse i vedlegg 3 benyttes, dersom bygningen har bruksareal under 400 m². Skjemaet ligger også som vedlegg til selve forskriften på Lovdata.

Dersom byggverket som skal rives eller rehabiliteres er et næringsbygg, en konstruksjon, et anlegg eller bolig- og fritidsbebyggelse over 400 m² skal det lages en mer grundig miljøsaneringsbeskrivelse. Beskrivelsen må minimum inneholde slike opplysninger som er nevnt i § 15-5 første ledd bokstav a-j, og det bør ligge ved bildedokumentasjon.

§ 15-6. Om kommunens godkjenning av avfallsplan og miljøkartlegging

Avfallsplan og miljøsaneringsbeskrivelse skal oversendes kommunen for godkjenning. Kommunen skal påse at planene for håndtering og disponering av byggavfallet er i tråd med krav gitt i eller i medhold av forurensningsloven. Igangsettingstillatelse etter plan- og bygningsloven skal ikke gis før avfallsplan og miljøsaneringsbeskrivelse er godkjent.

Det er et krav etter forskriften at avfallsplan skal godkjennes av kommunen før tillatelse til å sette i gang byggearbeider gis. Kommunen som bygningsmyndighet skal ikke gi igangsettingstillatelse etter plan- og bygningsloven før eventuelle tillatelser fra andre myndigheter foreligger, jf. plan- og bygningsloven § 95 a nr. 2. Dette innebærer at avfallsplan og miljøsaneringsbeskrivelse må godkjennes av kommunen (som forurensningsmyndighet) før igangsettingstillatelse gis. Hjemmelen for dette er plan- og bygningsloven, ikke avfallsforskriften.

§ 15-7. Opplysninger om faktisk håndtering av byggavfall

Avfallsprodusent skal levere sluttrapport til kommunen. Rapporten skal beskrive hvordan byggavfall som har oppstått i forbindelse med tiltaket har blitt disponert. Dokumentasjon på leverte mengder avfall til gjenvinning eller lovlig avfallsanlegg skal vedlegges. Dersom avfallsmengder eller disponering avviker vesentlig fra det som er oppgitt i samsvar med § 15-4, skal dette grunngis og dokumenteres særskilt.

Vedlagt skjema for avfallsplan og sluttrapport bør benyttes. Dokumentasjon kan være kvittering eller underskrevet deklarasjonsskjema (for farlig avfall) fra avfallsmottak. Når slik dokumentasjon ikke kan skaffes, må avfallsprodusenten fylle ut en egenerklæring (vedlegg 4). Dette er for eksempel aktuelt dersom avfallsprodusenten ombruker bygningsdeler eller selv gjenvinner byggavfallet eller nyttiggjør dette på annen lovlig måte.

Følgende avvik fra avfallsplan bør normalt anses som vesentlige, og skal begrunnes i sluttrapporten:

- faktisk, total avfallsmengde avviker mer enn 50 % i forhold til planlagt samlet avfallsmengde for hele tiltaket
- en eller flere avfallsfraksjoner fra tiltaket går til annen type disponering enn det som er oppgitt i avfallsplanen

Dersom avfallsprodusent ser at kravet om 60 % kildesortering, eller andre krav fastsatt i denne forskriften, ikke vil kunne overholdes, skal kommunen varsles omgående. Kommunen kan i særlige tilfeller tillate at sortering skjer sentralt på sorteringsanlegg, jf. § 15-8.

§ 15-8. Krav til sortering av avfall

Avfallsprodusenten skal sørge for at minst 60 vektprosent av avfallet sorteres på byggeplass. Kommunen kan i særlige tilfeller tillate at sorteringen skjer sentralt på sorteringsanlegg.

At minst 60 vektprosent skal sorteres på byggeplass, betyr at maksimalt 40 vektprosent kan fraktes fra bryggeplass som ”blandet avfall”. Asfalt og gravemasser regnes ikke inn her.

Særlige tilfeller kan for eksempel være tiltak hvor det er spesielt langt til avfallsmottak, og hvor det vil være vanskelig å transportere sortert avfall på en hensiktsmessig og miljøvennlig måte. Dersom bygging eller riving foregår på et sted hvor det er umulig å plassere flere containere, kan også kommunen vurdere å gi dispensasjon. Men oftest er det mulig å finne praktiske løsninger for sortering på stedet.

Farlig avfall skal uansett ikke blandes med ordinært avfall (jf. kapittel 11 i avfallsforskriften), og endelig sorteringsgard skal være minst 60 %.

Kommunen har i følge forskriften ikke rett til å forlange at enkelte fraksjoner skal sorteres ut, så lenge avfallet blir levert i henhold til gjeldende regelverk og total sorteringsgrad er minst 60 %.

§ 15-9. Saksbehandlingsgebyr

Kommunen kan i forskrift bestemme at avfallsprodusenten skal betale gebyrer for kommunens saksbehandling og kontrolltiltak. Gebyrene skal ikke overstige kommunens kostnader ved saksbehandlingen eller kontrollen.

I kostnadene kan en ta med behandling av avfallsplaner, tilsyn mens tiltaket pågår og gjennomgang av dokumentasjon. I tillegg kan en regne inn reelle kostnader til blant annet. administrasjon, informasjon og svar på spørsmål fra publikum.

§ 15-10. Forholdet til lokale forskrifter og igangsatte tiltak

I kommuner med lokale forskrifter med krav om avfallsplan gjelder kapitlet for tiltak der avfallsplan ikke er sendt kommunen innen 1. januar 2008.

I øvrige kommuner gjelder kapitlet tiltak som det i henhold til plan- og bygningsloven § 93 sendes søknad om etter 31. desember 2007. For øvrige tiltak gjelder kapitlet ved igangsetting etter 31. desember 2007.

2. Avklaringer

2.1 Avfall og byggesak – plassering av arbeidet i kommunen

I dag er kommunenes arbeid med avfallsbehandling gjerne lagt til miljøavdeling, miljøvernleder etc., mens praktiske oppgaver ofte er satt ut til et avfallsselskap. I arbeidet med byggavfall er det i tillegg hensiktsmessig å trekke inn de som arbeider med byggesaksbehandling.

Siden byggesaksbehandlerne mottar søknader og gir tillatelse etter plan- og bygningsloven, kan det praktisk sett være ønskelig at også opplysninger om byggavfallet går til dem. "Byggsiden" må da hente inn nødvendig avfallsfaglig kompetanse for å vurdere opplysningene, for eksempel fra miljøvernleder. Disse kan også være sentrale i tilsynsarbeid og bidra med informasjon til avfallsprodusentene.

Siden kommunene er svært ulike i størrelse og organisering, er det vanskelig å sette opp et detaljert forslag til organisering. Det viktige er å få til effektiv samhandling mellom byggesaksavdeling, kommunalt miljøvern og avfallsselskap; unngå dobbeltarbeid, og sørge for at avfallsprodusent ikke må forholde seg til mange ulike instanser. Flere kommuner kan samarbeide om å finne løsinger, og lære av andre sine erfaringer.

Ansvaret må ikke plasseres på en slik måte i kommunens organisasjon, at det kan stilles spørsmål ved kommunens egeninteresser, i de tilfeller hvor kommunen selv mottar og håndterer bygg- og riveavfall i konkurranse med private aktører.

2.2 Fylkesmannen sin rolle – veiledning til kommunene

Fylkesmannen har fått i oppgave å veilede kommunene i forbindelse med innføring og oppfølging av forskriften om byggavfall. I enkeltsaker vil Fylkesmannen bare gi generelle råd, og ikke gå inn i realitetsvurdering.

2.3 Forhold til igangsettingstillatelse etter plan- og bygningsloven

For tiltak som krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven, skal kommunen vente med å gi igangsettingstillatelse så lenge det ikke er gitt samtykke til avfallsdisponering gjennom godkjenning av avfallsplan. Dette følger av pbl. § 95 a nr. 2, som slår fast at igangsettingstillatelse ikke kan gis før eventuelle tillatelser fra andre myndigheter foreligger. Det er viktig at kommunene behandler avfallsplanen uten unødvendig opphold, slik at byggesaken ikke blir forsinket. Kommunen kan gi rammetillatelse, med forbehold om at igangsettingstillatelse ikke vil bli gitt før avfallsplan er godkjent. Kriterier for godkjenning av avfallsplaner er omtalt i kapittel 3.1.

2.4 Ansvarlig for tiltaket

Tiltakshaver og ansvarlig utførende foretak er sammen ansvarlige for at kravene i avfallsforskriften kapittel 15 etterleves. Tiltakshaver og ansvarlig utførende er i forskriften ved en fellesbetegnelse omtalt som ”avfallsprodusent”.

Tiltakshaver og ansvarlig utførende foretak vil nok normalt inngå privatrettslige avtaler om hvordan oppgaver og ansvar skal fordeles dem i mellom. Kommunen er ikke bundet av slike avtaler, og kan ved brudd på forskriften selv velge om den vil forholde seg til tiltakshaver, ansvarlig utførende eller begge.

Tiltakshaver og ansvarlig utførende må sørge for nødvendig koordinering mellom de som deltar i prosjektet. I større byggeprosjekt er det ikke uvanlig at mer enn 50 ulike firma deltar. Kommunen unngår dermed å måtte følge opp alle disse, og trenger heller ikke bruke tid på å finne ut hvem som har ansvaret for hva.

Dersom tiltakshaver er en privatperson som selv gjennomfører arbeidet og leverer avfallet, er avfallet å betrakte som husholdningsavfall som kommunene har en plikt til å ha en mottaksløsning for. Gjøres arbeidet i stedet av en entreprenør, er avfallet å betrakte som næringsavfall. Dette har kommunene ikke nødvendigvis en mottaksplikt for, men mange kommuner har tilbud om levering også av næringsavfall.

2.5 Administrative kostnader – gebyr for saksbehandling

Kommunen kan, med hjemmel i forurensningsloven § 52a og avfallsforskriften § 15-9, kreve gebyr for saksbehandlingen og kontrolltiltak. Gebyrsatsene skal vedtas i kommunal forskrift. Gebyrene skal ikke overstige kommunens kostnader ved saksbehandlingen eller kontrollen. I kostnadene kan en ta med behandling av avfallsplanar, tilsyn mens tiltaket pågår og gjennomgang av dokumentasjon. I tillegg kan en regne inn reelle kostnader til blant annet. administrasjon, informasjon og svar på spørsmål fra publikum.

For å finne gebyrsats kan en dele samlet kostnadsestimat på gjennomsnittlig antall aktuelle byggesaker hvert år. Kommunen kan også differensiere gebyrsatsen etter prosjektstørrelse. Kommuner i samme region kan gjerne samordne gebyrsatsene.

2.6 Skjema for avfallsplan/sluttrapport og miljøsaneringsbeskrivelse

Tidligere ble blankettene til Norges Byggstandardiseringsråd (nå Statens bygningstekniske etat) brukt som avfallsplan (NBR 5178) og miljøsaneringsplan (NBR 5179) i en del kommuner. Disse er nå ute av bruk, og SFT har laget et skjema for avfallsplan og sluttrapport (vedlegg 1) som kan brukes ved både bygge-, rehabilterings- og riveprosjekter. Ved rehabilitering og riving må det i tillegg leveres miljøsaneringsbeskrivelse, som skal godkjennes før rehabilitering og riving tar til. Skjema for miljøsaneringsbeskrivelse for boliger og fritidsbebyggelse (vedlegg 3) kan brukes for boliger og fritidsbebyggelse under 400 m^2 bruksareal. For andre typer bygninger må det lages en mer utfyllende

miljøsaneringsbeskrivelse, og de selskapene som utarbeider slike miljøsaneringsbeskrivelser har oftest egne maler. Krav til miljøkartlegging og -sanering er beskrevet i § 15-5 i avfallsforskriften og i veileder for avfallsprodusenter m.fl.

Tiltakshaver og ansvarlig utførende må signere skjemaene og sørge for at disse sende til kommunen. Egne regler kan gjelde i kommuner som har innført elektronisk saksbehandling.

SFT kan i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at opplysninger og dokumentasjon som skal sendes kommunen må fremstilles i en nærmere bestemt form. Foreløpig oppfordres avfallsprodusentene til å bruke SFTs skjema for avfallsplan og sluttrapport. Det er utarbeidet i samarbeid med bygg- og avfallsorganisasjoner, Oslo kommune og Statistisk sentralbyrå.

Skjemaene finnes digitalt på www.sft.no, og blir ikke trykket sentralt.

2.7 Lovlig behandling og disponering av byggavfall

Forurensningsloven § 29 sier at ”den som driver opplagsplass eller anlegg for behandling av avfall som kan medføre forurensning eller virke skjemmende, må ha tillatelse etter § 11 i loven”. Dette innebærer at de fleste typer avfallsanlegg (inkl. gjenvinningsanlegg) er konsesjonspliktig.
I veilederen for avfallsprodusenter m.fl. er det gitt opplysninger om hvilken avfallshåndtering som i ulike tilfelle blir regnet som lovlig.

3. Oppfølging av forskriften

3.1 Behandling av avfallsplan og miljøsaneringsbeskrivelse

Kommunen vil normalt motta avfallsplan og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse sammen med andre søknadspapirer i byggesaken.
Det forutsettes at kommunen godkjenner avfallsplan og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse dersom disse er fullstendige, estimatene som oppgis er realistiske, den planlagte avfallsdisponeringen er lovlig, og minst 60 vektprosent av avfallet sorteres på byggeplass. Se boks nedenfor.

Kommunen kan ikke styre avfallet mot bestemte avfallsanlegg eller behandlingsformer. Selv om en kan være uenig i de valgene avfallsprodusenten har gjort i avfallsplanen, har kommunen ikke rett til å gripe inn så lenge planlagt avfallshåndtering er lovlig.

Dersom kommunen finner å kunne godta avfallsplanen, kan vedtaksmalen i rammen under brukes. Kommunen kan også lage egen mal. Vanlige regler for behandling av saker som gjelder enkeltvedtak vil uansett gjelde.

Det er viktig at vedtaket blir sendt til tiltakshaver og ansvarlig utførende. Riktig adressat er altså ikke ansvarlig søker etter plan- og bygningsloven, men kommunen oppfordres til å sende kopi både til ansvarlig søker og hovedentreprenør som en orientering.

Kommunene kan allerede i godkjenningsvedtaket sette en frist for levering av sluttrapport. SFT anbefaler at kommunene, som en tommelfingerregel, pålegger avfallsprodusentene å levere sluttrapport med dokumentasjon 45 dager etter at tiltaket er gjennomført. Dette fordi det ikke er rimelig å kreve at dokumentasjon skal være på plass samme dag som avfall blir disponert. Samtidig vil vilkåret sikre at en unngår diskusjon om når kvitteringer m.m. skal være på plass. Mange mottakere av avfall har system for rapportering på månedsbasis, og når en regner inn tid til utsending / systematisering, bør en frist på 45 dager være rimelig. Annen frist kan settes ut fra lokale forhold. Videre bør det også i vedtaket om godkjenning for avfallsplan stilles krav om at dokumentasjon på levert avfall skal være tilgjengelig for kommunen ved tilsyn mv.

Dersom fristen for levering av sluttrapport ikke overholdes kan kommunen bruke tvangsmulkt etter forurensningsloven § 73 for å gi avfallsprodusent en økonomisk motivering for å levere sluttrapport. Forvaltningsloven setter krav om at slike vedtak må bli varslet på forhånd. Mer om oppfølging av ulovlige forhold i kapittel 9.5. Vedtaket må også inneholde informasjon om rett til klage (se kapittel 3.6).

Dersom kommunen ikke finner det forsvarlig å godkjenne avfallsplanen og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse, skal avfallsprodusenten varsles. Vedtaket skal begrunnes (jf. forvaltningsloven § 24), og det må vises til hjemmel for vedtaket (se veilederen for avfallsprodusenter m.fl.). Så langt det er mulig bør kommunen, gjennom rådgiving og informasjon, bidra til at avfallsplanene som blir sendt inn kan godkjennes.

Eventuelle endringer bør fortrinnsvis skje ved at ny avfallsplan og eventuelt miljøsaneringsbeskrivelse sendes inn til kommunen, slik at avfallsprodusent blir bevisst dette. Mindre endringer kan foretas ved at dette presiseres i vedtaket for godkjenning av avfallsplan.

Igangsettingstillatelse kan ikke gis før avfallsplan og eventuelt miljøsaneringsbeskrivelse er godkjent, jf. plan- og bygningsloven § 95 a nr. 2.

Vedtak om godkjenning av avfallsplan – forslag til mal

Det vises til avfallsplan, datert _____ og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse, datert _____

Samtykke til planlagt avfallsdisponering gis på følgende vilkår:

1. Minst 60 vektprosent av avfallet skal sorteres på byggeplass. Alt avfall skal leveres til lovlig mottak eller ombrukes/gjenvinnes/nyttiggjøres på lovlig måte. Det presiseres at farlig avfall (herunder tomme spraybokser, uherdet maling/lakk/lim) skal sorteres ut og leveres til godkjent mottak for farlig avfall.

2. Avfallsprodusent skal ha dokumentasjon fra mottaker av avfallet for hver enkelt avfallsfraksjon/type, hvor mengde, avfallstype og leveringssted kommer klart frem.

3. Dokumentasjonen skal hver måned oppsummeres på en oversiktlig måte og være tilgjengelig for kommunen ved tilsyn og lignende. Det skal sendes inn en sluttrapport til kommunen, vedlagt dokumentasjon fra avfallsmottaker og eventuell egenerklæring dersom deler av avfallet ombrukes/gjenvinnes/nyttiggjøres på lovlig måte, senest 45 dager etter at arbeidene er avsluttet.

4. Dersom avfallsmengder eller disponering avviker vesentlig fra det som er oppgitt i avfallsplanen og i eventuell miljøsaneringsbeskrivelse, skal avviket grunngis og dokumenteres særskilt ved sluttrapportering. Om avfallsprodusenten underveis blir i **tvil** om krav til avfallshåndtering gitt i eller i medhold av forurensningsloven, vil kunne oppfylles, skal kommunen kontaktes umiddelbart.

Dette vedtaket kan påklages til Fylkesmannen. Klage kan fremsettes av parter i saken eller andre med rettslig klageinteresse, innen tre uker fra underretning om vedtaket er kommet frem eller fra vedkommende fikk, eller burde skaffet seg, kjennskap til vedtaket. Eventuell klage bør være grunngitt, og skal sendes til kommunen.

Grunner for ikke å godkjenne avfallsplan eller miljøsaneringsbeskrivelse	
Skjemaet er uriktig eller ufullstendig utfylt	Dersom skjemaet er uriktig eller ufullstendig utfylt, bør avfallsprodusenten kontaktes. Direkte dialog med avfallsprodusent er det beste.
Estimat for avfallsmengder blir sett på som urealistisk eller mangelfullt	Vær spesielt oppmerksom på underestimering. Her kan kommunen støtte seg på erfaringstall. Som vedlegg 1 ligger en veileder for mengdeberegning, som er utarbeidet av Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune. En enkel pekepinn kan være at det fra oppføringen av en enebolig oppstår mellom 5 og 10 tonn avfall, og at det ved riving av samme bygg oppstår størrelsesorden 150 tonn. Rehabilitering gir svært varierende avfallsmengder, alt etter hvor mye rivningsarbeid som skjer i prosjektet. Husk at estimering av avfallsmengder aldri kan bli helt nøyaktig, og at det kan være store forskjeller fra bygg til bygg. Det viktigste er at planen virker gjennomtenkt. Etter hvert som både byggebransje og kommune får erfaring og kompetanse på beregning av avfallsmengder, kan en gradvis legge opp til en strengere praksis.
Kravet til kildesortering oppfylles ikke	Dersom det ikke legges opp til sortering av minst 60 vekt % av avfallet på byggeplass, kan ikke planen godkjennes, med mindre det gis dispensasjon på grunn av særlige forhold.
Planlagt disponering av avfallet er ulovlig eller krever særlig tillatelse som ikke er innhentet	Vær oppmerksom på forsøk på å omgå regelverket, for å slippe kostnadene ved å levere avfall til godkjent avfallsanlegg. Husk at gjenvinning av byggavfall som oftest krever tillatelse etter forurensningsloven og at byggavfall ikke uten videre kan brukes til utfyllingsformål, se veiledning for avfallsprodusenter m.fl. Vær likevel oppmerksom på mulige misforståelser fra avfallsprodusenten sin side.

Det er grunn til å tro at det er vesentlig mer helse - og miljøfarlige stoff i bygget/konstruksjonen enn oppgitt	Her må en vurdere om det er utført tilstrekkelig kartlegging, og om kartlagte mengder farlig avfall ser ut til å være realistiske. Dette må vurderes på bakgrunn av når bygningen er oppført / rehabilitert, hva slags virksomhet som har vært der m.m.
Miljøsaneringsplan er ufullstendig eller ikke utarbeidet av person med relevant utdanning og praksis*	Det bør gå klart fram at bygningen faktisk er grundig gjennomgått, og at det er gjort individuelle vurderinger av mengdene av farlig avfall m.m. Typiske ”standardformular” med runde formuleringer er lite tillitsvekkende, og kan lett gjøre arbeidet vanskelig for entreprenøren som skal utføre selve saneringen. Relevant utdanning og praksis vil si bygningsteknisk- eller høyere miljøteknisk utdanning (eller tilsvarende realkompetanse) og en form for tilleggskompetanse på helse- og miljøfarlige stoffer i bygg, for eksempel gjennomført kurs i miljøkartlegging. Det er ingen offentlige sertifiseringsordninger for de som skal foreta miljøkartlegging per i dag (des. 2007). I noen tilfelle kan kommunen vurdere inspeksjon på bygget for å vurdere gjennomført kartlegging / planlegging før det gis tillatelse til riving. Noe bildemateriale bør følge en miljøsaneringsbeskrivelse.

3.2 Veiledning av avfallsprodusent og andre aktører

Kommunen bør under hele prosessen gi tiltakshavere, entreprenører, rådgivende ingeniører m.fl. nødvendig veiledning i forbindelse med avfallsplaner, miljøsaneringsplaner, dokumentasjon eller praktisk håndtering av byggavfall.

Kostnader til slik veiledning bør dekkes gjennom saksbehandlingsgebyret (se kapittel 2.5). Relevant informasjon, veiledere m.m. er ellers å finne på www.sft.no. Legg gjerne lenke dit fra kommunens hjemmeside.

Kommunen har ansvaret for å svare på spørsmål fra publikum. Hvis det kommer spørsmål som kommunen ikke kan svare på, kan kommunen ta kontakt med Fylkesmannen, og deretter formidle svaret (se kapittel 2.2).

3.3 Tilsyn mens tiltaket pågår

Det er viktig at kommunen setter av nok tid og ressurser til besøk på bygge-/ riveplass. Tilsyn etter forurensningsloven § 48, jf. avfallsforskriften § 17-3, er en god mulighet til å styrke dialogen og forståelse mellom de ulike aktørene, utveksle informasjon og øke kompetansen til alle parter. Tilsynsarbeid tar noe tid, men erfaringsmessig viser det seg at en sparer ressurser senere. Siden tilsyn er med på å heve kunnskapsnivået, vil dette føre til en bedre avfallshåndtering og raskere saksbehandling på sikt.

Ved tilsyn ute på plassen, kan en blant annet kontrollere at avfallsplanen og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse blir fulgt opp i praksis og at arbeidene skjer i samsvar med vedtak om godkjenning av avfallsplan og aktuelt regelverk. I forbindelse med tilsyn kan kommunen pålegge den ansvarlige å gi opplysninger (etter forurensingsloven § 49), foreta granskning (etter forurensningsloven § 50) og pålegge den ansvarlige å gjennomføre eller bekoste undersøkelse (etter forurensningsloven § 51).

Etter hvert som kommunen får erfaring med tilsyn og avfallshåndtering, kan de spille en viktig rolle som veiledere. Eksempler er viktigheten av godt merkede containere, kildesortering på trange byggeplasser, hva som kan kildesorteres, plassering av ansvar for avfallshåndteringen på byggeplass, behandling av farlig avfall (leveringsplikt) og ulovlig brenning.

Helse- og miljøskadelige stoffer er den fraksjonen det som regel må rettes mest oppmerksomhet mot ved tilsyn. Kommunen bør blant annet kontrollere at byggeplassen har et fungerende system for oppsamling, lagring og levering til godkjent mottak for farlig avfall. Dette inkluderer bruk av deklarasjonsskjema. Avfallsprodusenten skal kunne dokumentere leverte mengder farlig avfall gjennom signerte deklarasjonsskjema. Ved riving og rehabilitering bør en i tillegg kontrollere at helse- og miljøfarlige stoffer fra miljøsaneringen blir behandlet på forsvarlig måte og håndtert i henhold til godkjent miljøsaneringsbeskrivelse. Det bør også være et system for å avdekke helse- og miljøskadelige stoffer som først kan oppdages under miljøsaneringen eller etter at miljøsaneringen er ferdig.

Det kan være nyttig å bruke en sjekkliste for tilsyn, og eventuelt tilpasse denne til spesielle forhold knyttet til det aktuelle tiltaket. Forslag til mal er gitt i vedlegg 3.

I tillegg til fysisk tilsyn ute på plassen, kan kommunen kreve at dokumentasjon og oppsummering blir tilsendt for vurdering (dokumenttilsyn), jf. forurensningsloven § 49. En slik gjennomgang kan gjerne kombineres med tilsyn på byggeplass. Ved dokumentgjennomgangen vurderer kommunen om dokumentasjonen er mangelfull eller viser omfattende avvik fra godkjent avfallsplan og eventuell miljøsaneringsbeskrivelse.

Etter endt tilsyn skal det utarbeides en tilsynsrapport som skal sendes avfallsprodusent, gjerne med kopi til hovedentreprenør. Vedlegg 3 til denne veilederen kan brukes som skjema for tilsynsrapport, med mindre kommunen ønsker å benytte en egen mal til dette. Om det blir

avdekket faktiske feil under tilsynet som kan rettes opp, bør avfallsprodusent få mulighet til å rette opp faktiske feil (for eksempel to-tre arbeidsdager), før en endelig rapport blir utarbeidet og oversendt.

Ved utsending av foreløpig rapport grunnet vesentlige avvik, kan kommunen også varsle tvangsmulkt etter forurensningsloven. Forutsetningen er at avviket knytter seg til områder der kommunen har myndighet, for eksempel brudd på forbudet mot forsøpling. Vedtak om tvangsmulkt (engangsmulkt og/eller dagmulkt som betales til statskassen) kan gjøres samtidig med utsending av endelig rapport, og mulkten begynner da å løpe hvis ikke aktuelle avvik er rettet opp innen en gitt frist. Straks det ulovlige forholdet er rettet, slutter mulkten å løpe. Tvangsmulkt skal virke som et oppfyllelsespress for å få avfallsprodusenten til å etterkomme krav gitt i eller i medhold av forurensningsloven, og kan bare brukes i tilfeller der det er mulig å rette det ulovlige forholdet. I alvorlige tilfeller kan det i tillegg være aktuelt med politianmeldelse.

Ulovlig avfallsdisponering kan følges opp i samråd med Fylkesmannen. Ved brudd på bestemmelsene i avfallsforskriften kapittel 11 om farlig avfall, er SFT og Fylkesmannen rett myndighet. Kommunen kan ved brudd på disse bestemmelsene ikke gi pålegg etter forurensningsloven § 7 fjerde ledd eller ilegge tvangsmulkt etter forurensningsloven § 73. Ved alvorlige brudd på annet regelverk bør rette myndighet bli varslet omgående.

Hvordan varsle og føre tilsyn på bygge/riveplass

Kommunen må i hvert tilfelle vurdere om det er formålstjenelig å varsle tilsynet. Varsling kan være en fordel for blant annet å sikre at nøkkelpersoner er til stede, og det bidrar til en mer imøtekommende holdning. Varsling kan skje både via brev, e-post og per telefon. Det mest rasjonelle vil i de fleste tilfeller være å avtale et tidspunkt med byggeleder, og gjerne oppfordre til at berørte parter som tiltakshaver og avfallsmottak blir med på tilsynet.

Kommunen har også hjemmel for å gjennomføre tilsyn som ikke er varslet, og det er mest aktuelt når man har mistanke om alvorlige regelbrudd. Kommunen kan gjerne koordinere tilsynet med andre tilsynsorgan, for eksempel Arbeidstilsynet. Tilsyn bør da planlegges, og eventuelt varsles i fellesskap.

Ofte vil man ikke møte representanter for avfallsprodusenten på byggeplassen, men innleide byggeledere, entreprenører m.fl. Det bør gjøres klart ved tilsynet at videre oppfølging vil bli rettet mot avfallsprodusent.

En del firma tilbyr kurs i tilsynsmetodikk. Fylkesmannen kan gi noe veiledning i tilsynsspørsmål, og kommuner kan samarbeide om å skaffe seg kompetanse.

3.4 Sluttrapportering

Avfallsprodusent skal sende inn sluttrapport når tiltaket er fullført og legge ved kvitteringer eller annen dokumentasjon fra avfallsmottak. Sluttrapporten er skjemaet for godkjent

avfallsplan, som skal være supplert med faktiske avfallsmengder og leveringssted. Dette bør skje senest 45 dager etter fullføring, i henhold til frist satt i vedtak for godkjenning av avfallsplan.

Kommunen må kontrollere at dokumentasjonen de mottar fra avfallsmottaker stemmer med de mengder som er oppgitt i skjema for avfallsplan og sluttrapport, og at kravene satt i vedtak til godkjenning om avfallsplan er overholdt. Ved eventuelle mangler må det tas kontakt med avfallsprodusent for å få klarhet i dette. Det kan da være enklest å skrive et mangelbrev, der det for eksempel bes om at manglende dokumentasjon fra avfallsmottaker eller redegjørelse for vesentlige avvik, blir sendt inn til kommunen. Kommunen har ingen plikt til å orientere avfallsprodusenten om at de ikke har noe å utsette på sluttrapporteringen, men dette kan gjøres som en orientering, for eksempel i vedtaket for ferdigattest.

Det er laget forslag til skjema for egenerklæring for levering av avfall i de tilfeller der ordinær kvittering fra avfallsmottaker eller deklarasjonsskjema ikke kan legges fram. Alle skjemaer kan lastes ned fra internett, via www.sft.no, og fylles ut elektronisk. Det er ikke laget ferdigtrykte skjemaer sentralt.

Data fra sluttrapportene bør samles i egnete tabeller hos kommunen, slik at de er lett tilgjengelige for Statistisk sentralbyrå, som samler inn data og lager avfallsstatistikk for byggavfall.

Dersom levert avfallsmengde avviker vesentlig fra det som var oppført i avfallsplanen, må avfallsprodusenten redegjøre for avviket. Alle påfallende forhold bør forklares. Følgende avvik bør normalt anses som vesentlige, og skal begrunnes i sluttrapporten:

- faktisk, total avfallsmengde avviker mer enn 50 % i forhold til planlagt samlet avfallsmengde for hele tiltaket
- en eller flere avfallsfraksjoner fra tiltaket går til annen type disponering enn det som er oppgitt i avfallsplanen

Om det skulle vise seg at det forekommer vesentlige avvik fra avfallsplan, som innebærer brudd på krav til håndtering av avfall gitt i eller i medhold av forurensningsloven, kan kommunen kun ilegge tvangsmulkt dersom det er mulig å rette det ulovlige forholdet, da tvangsmulkt skal virke forebyggende og ikke brukes som en straff i etterkant. Men ved alvorlige overtredelser, som for eksempel ulovlig deponering og feil håndtering av farlig avfall, kan politianmeldelse vurderes. Se kapittel 3.5.

3.5 Sanksjoner/reaksjoner

Manglende levering av avfallsplan og/eller miljøsaneringsbeskrivelse:
Dersom avfallsprodusenten ikke leverer avfallsplan i forbindelse med søknad om tiltak som omfattes av denne forskriften, skal kommunen vente med å gi igangsettingstillatelsen, jf. plan- og bygningsloven § 95 a nr. 2.

Manglende levering av sluttrapport:
Dersom sluttrapport, med dokumentasjon, ikke er levert innen vedtatt frist (for eksempel 45 dager etter at tiltaket er avsluttet) kan kommunen ilegge tvangsmulkt etter forurensingsloven § 73. Tvangsmulkt skal forhåndsvarsles i tråd med kravene i forvaltningsloven § 16.

Ulovlig håndtering/disponering av avfall:
Dersom håndtering og disponering av byggavfallet ikke er i tråd med krav gitt i eller i medhold av forurensningsloven, kan avfallsprodusenten anmeldes. Straffehjemlene er: forurensningsloven § 78 og/eller § 79, samt straffebestemmelsen i avfallsforskriften § 17-7.

Eksempler kan være at farlig avfall ikke er levert til godkjent mottak, eller at ordinært avfall er deponert ulovlig.

Tvangsmulkt etter forurensningsloven § 73 kan bare gis hvis forholdet kan rettes, og skal ikke ha karakter av straff. Forhåndsfastsatt tvangsmulkt for brudd på forurensningsloven kan i særlige tilfeller legges inn i vedtak om godkjenning av avfallsplan. Forutsetningen er da at det etter en konkret vurdering i saken konkluderes med at det er grunn til å frykte at avfallsprodusenten ellers ikke vil følge den godkjente avfallsplanen. Tvangsmulkten – herunder mulktens størrelse – må både faktisk og reelt være fastsatt på forhånd, før overtredelsen tar til, og ikke etter at ulovlige forhold har opphørt.

Kravet om 60 % kildesortering er ikke oppnådd:
Dersom det er grunn til å tro at avfallsprodusent bevisst har brutt kravet, og har unnlatt å varsle kommunen, kan avfallsprodusenten anmeldes. Straffehjemmelen er straffebestemmelse i avfallsforskriften.

3.6 Klage på kommunale vedtak

Miljøverndepartementet har gitt Fylkesmannen rollen som klageinstans for kommunale vedtak fattet på grunnlag av forskriften. Dette omfatter for eksempel vedtak om å godkjenne/ikke godkjenne avfallsplan, vedtak om å fravike kravet om kildesortering eller vedtak om tvangsmulkt.

Reglene for klagebehandling følger av forvaltningsloven. Klagen skal sendes til kommunen. I stedet for å sende saken til Fylkesmannen, kan kommunen selv imøtekomme en klage ved å omgjøre eget vedtak.

Vedlegg 1. Beregning av avfallsmengder

”Mengdeberegner for avfallsmengder”
(Utarbeidet av Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune)

Veiledende tall for nybygg (Tall i kg pr kvadratmeter bruttoareal (BTA))

Fraksjon	Mindre boliger	Boligblokk/ kontorbygg
Trevirke	12-14	8-9
Impregnert trevirke	0-1	0-1
Metaller	0-1	1-3
Gips	6-7	6-7
Isolasjon	0,2	0,2
Malingsspann, tomme & tørre	0,1	0,1
Plastfolie	0,5-1	0,5-1
Papp og papir	0,5-1	0,5-1
Blandet / Rest - avfall	**8-10**	**7-9**
EE-avfall	0,1	0,1
Farlig avfall	0,1	0,1
Sum avfall uten tyngre bygningsmaterialer	**28-35**	**24-32**
Tyngre bygningsmaterialer	0-5	0-5
Sum avfall med tyngre bygningsmaterialer	**28-40**	**24-37**
Asfalt	0 ->	0 ->
Rene naturlige masser	0 ->	0 ->
Forurensede masser	0 ->	0 ->

Forklaringer til tabellen

Tallene er i kg per kvadratmeter BTA. Dvs. hvor mange kg som forventes å oppstå per kvadratmeter BTA nybygg. Tallene må derfor multipliseres med BTA for det aktuelle bygget det skal utarbeides avfallsplan for. Med mindre boliger menes eneboliger, tomannsboliger og rekkehus. Boligblokk og kontorbygg er større bygg som har litt mindre avfallsmengder per kvadratmeter og litt annen sammensetning av avfallet. Andre type nybygg vil være så forskjellige at det er vanskelig å utarbeide relevante tall, men det kan være en god start å ta utgangspunkt i disse tallene, og deretter legge til og fjerne ulike fraksjoner etter hva slags byggematerialer som benyttes. Tallene er laget ut fra et gjennomsnitt av sluttrapportene som Plan- og bygningsetaten mottok i perioden januar 2004 til januar 2006. De er i tillegg justert noe etter de erfaringer etaten har med avfallsplaner og de mengder som oppstår. Tallene er veiledende og vil alltid måtte justeres i forhold til det enkelte prosjekt.

Kommentarer til de ulike fraksjonene, nybygg:

Generelt må alle fraksjoner tilpasses hvert enkelt bygg. Ikke alle fraksjoner vil alltid oppstå, eller mengdene vil være så små at det ikke er aktuelt å sortere ut alle fraksjoner. Generelt kan man si at man for alle mindre nybygg bør sortere tyngre bygningsmaterialer, trevirke, gips, papp og plastfolie som et minimum. Vanligvis vil også metaller, isolasjon og malingsspann være aktuelt å kildesortere. **EE-avfall og farlig avfall vil alltid oppstå og skal alltid kildesorteres på byggeplass!!!**

Trevirke: Oppstår så å si alltid og er vanligvis en av de største fraksjonene. Mindre boliger har som oftest mer trevirke per kvm enn større bygg. På større bygg vil for eksempel type forskaling og stenderverk ha innvirkning på mengden.

Impregnert trevirke: Impregnert trevirke som er produsert før 01.01.2003 er farlig avfall, da det ble benyttet krom og arsen i impregneringen. Fra 01.01.2003 ble krom og arsen forbudt å bruke i impregneringen. Dvs. at impregnert trevirke klassifisert som farlig avfall ikke skal forekomme i forbindelse med nybygg i dag. Årsaken til at det likevel skilles på rent trevirke og impregnert trevirke er at det er litt andre muligheter for videre behandling dersom disse skilles. Rent trevirke benyttes blant annet til å lage pellets som kan brukes til fyring i private husholdninger. Impregnert trevirke kan ikke benyttes til dette, men kan brukes til energiutnyttelse i andre typer forbrenningsanlegg.

Metaller: Oppstår som regel fra armeringsjern, stålbjelker og stendere med mer. Det blir ofte mer metall per kvm på større bygge enn på de mindre.

Gips: Sammen med trevirke er gips den fraksjonene det vanligvis blir mest av på nybygg. I perioder med mye nedbør er det lurt å benytte lukket container eller dekke til med presenning. Gips suger mye vann og man betaler derfor unødig mye for å levere våt gips til mottak.

Isolasjon: Kildesortert isolasjon kan returneres til leverandører som har avtale om dette. Isolasjonen må være ren og tørr og sorteres i sekker fra leverandør. Mengden avhenger av hvor mye av kappet som kan benyttes rundt om i kanaler eller lignende.

Malingsspann (tomme & tørre): Her skilles det mellom plast- og metallspann. De sorteres i egne sekker. Det er viktig at spannene er helt tomme og tørre før de leveres. Returordningen for dette heter ”Tomt & Tørt” og det er gratis levering.

Plastfolie: Sorteres i sekker eller i egen container. Det er kun plastfolie som skal sorteres i slike sekker. Hardplast må eventuelt sorteres separat. Plastfolie er gratis å levere.

Papp: På samme måte som med gips trekker papp mye vann og bør derfor sorteres i lukket container. Det blir mest papp i innredningsfasen. Noen avfallsmottak krever at pappen skal være tørr.

Blandet avfall: Den delen av avfallet som ikke kan sorteres. I Oslo skal minimum 60 vektprosent av avfallet kildesorteres på byggeplass. Det vil si at andel blandet avfall maksimum kan være 40 vektprosent. Asfalt og gravemasser holdes utenfor når sorteringsgraden regnes ut. De aller fleste byggeplasser har ingen problemer med å greie en sorteringsgrad som ligger langt over 60%. Dersom byggeplassens karakter gjøre det vanskelig å gjennomføre minimumskravet til kildesortering er det mulig å få dispensasjon.

EE-avfall (elektrisk og elektronisk avfall): Kapp fra ledninger og defekt elektrisk utstyr. Skal alltid kildesorteres da det inneholder miljøfarlige stoffer. EE-avfall er gratis å levere.

Farlig avfall: Tomme spraybokser og fugepatroner, uherdet maling, lakk og lim og ulike typer kjemikalier er eksempler på farlig avfall. Det vill alltid oppstå noe farlig avfall denne fraksjonen skal alltid kildesorteres på byggeplass.

Tyngre bygningsmaterialer (betong, tegl, lettklinker osv.): Oppstår i forbindelse med hulltaking, rester, feilstøping, kapp fra teglsein eller lignende. Varierende mengde ut fra om det brukes ferdig elementer eller om det er plasstøpt betong.

Asfalt: Her blir det alt fra ingenting til mange tonn. Skal det fjernes asfalt eller ikke? Asfalt skal leveres til gjenvinning og må ikke leveres sammen med andre fraksjoner.

Rene naturlige masser: Tomtens topografi avgjør mengden. Alt fra null ved massebalanse til mange tusen tonn dersom det skal sprenges ut eller skiftes ut mye masser.

Forurensede masser: Ved mistanke om forurenset grunn skal det foretas miljøtekniske grunnundersøkelser. Viser undersøkelsene at det er forurensede masser må det utarbeides tiltaksplan iht. forurensningsforskriftens kapittel 2. Typiske områder der det er mistanke om forurenset grunn er sentrale bystrøk og gamle industriområder.

Veiledende tall for riving (Tall i kg pr kvadratmeter bruttoareal (BTA))

Fraksjon	Mindre boliger	BoligBlokk	Kontor	Industri
Trevirke	120-150	10-20	10-20	10-25
Impregnert trevirke (farlig avfall dersom CCA eller kreosot)	0-1	0-0,5	0-0,5	0-0,3
Asbest	0-5	0-5	0-5	0-5
Metaller	9-11	10-20	30-40	70-80
Gips	0-10	5-60	5-60	0-2
Isolasjon	0-1	0-1	0-1	0-1
Glass	0-2	0-2	0-2	0-2
Plastfolie	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant
Papp og papir	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant	Ikke relevant
Blandet / Rest - avfall	**50-70**	**15-20**	**15-40**	**15-25**
EE-avfall	1-2	2-3	2-4	2-4
Farlig avfall	0,1-3	0,1-3	0,1-3	0,1-3
Sum avfall uten tyngre bygningsmaterialer	**180-255**	**42-135**	**62-176**	**97-148**
Tyngre bygningsmaterialer	300-400	300-400	650-750	510-610
Forurenset tegl og betong	10 ->	2 ->	2 ->	2 ->
Sum avfall med tyngre bygningsmaterialer	**490-665**	**344-537**	**714-928**	**670-758**
Asfalt	0 ->	0 ->	0 ->	0 ->
Rene naturlige masser	0 ->	0 ->	0 ->	0 ->
Forurensede masser	0 ->	0 ->	0 ->	0 ->

Forklaringer til tabellen

Tallene er i kg per kvadratmeter BTA. Dvs. hvor mange kg som forventes å oppstå per kvadratmeter BTA bygg som rives. Tallene må derfor multipliseres med BTA for det aktuelle bygget det skal utarbeides avfallsplan for. De er laget ut fra et gjennomsnitt av sluttrapportene som Plan- og bygningsetaten mottok i perioden januar 2004 til januar 2006. De er i tillegg justert noe etter de erfaringer etaten har med avfallsplaner og de mengder som oppstår. Tallene er veiledende og vil alltid måtte justeres i forhold til det enkelte prosjekt.

Kommentarer til de ulike fraksjonene, riving:

Generelt må alle fraksjoner tilpasses hvert enkelt bygg. Ikke alle fraksjoner vil alltid oppstå, eller mengdene vil være så små at det ikke er aktuelt å sortere ut alle fraksjoner. I forbindelse med riving kan det også være at flere fraksjoner er så sammenblandet at de ikke er hensiktsmessig å skille fra hverandre, for eksempel fliser på gips. **EE-avfall og farlig avfall skal alltid kildesorteres. Det samme gjelder asbest, CCA- eller kreosotimpregnert trevirke og forurenset tegl og betong.**

Trevirke: Det blir som regel mye trevirke, og i forbindelse med riving vil det som oftest være behandlet på en eller annen måte. Det er svært viktig at CCA- og kreosotimpregnert trevirke blir sortert separat da dette er farlig avfall. Se neste fraksjon.

Impregnert trevirke: Impregnert trevirke som er produsert før 01.01.2003 er farlig avfall, da det ble benyttet krom og arsen i impregneringen. Dette finnes ofte på terrasser. Trevirke impregnert med kreosot er også farlig avfall, for eksempel jernbanesviller og telefonstolper.

Asbest: Varierende mengde. Ble forbudt å benytte i 1980 og finnes vanligvis ikke i bygg oppført etter dette årstallet.

Metaller: Stendere, armering, rør, ventilasjonskanaler osv. Mengden varierer avhengig av type bygg. Kan være lønnsomt å sortere i ulike typer metall på grunn av ulik pris. Bly, for eksempel i beslag og skjøter i soilrør, er farlig avfall.

Gips: Brukt gips kan gjenvinnes, selv om den er malt og belagt med tapet. I nyere bygg kan det være snakk om store mengder.

Isolasjon: Kan være aktuell for ombruk dersom kvaliteten er god nok.

Blandet avfall: Den delen av avfallet som ikke kan kildesorteres og gå til gjenvinning. I Oslo skal minimum 60 vektprosent av avfallet kildesorteres på byggeplass. Det vil si at andel blandet avfall maksimum kan være 40 vektprosent. Asfalt og gravemasser holdes utenfor når sorteringsgraden regnes ut. I forbindelse med riving er det svært uvanlig at kildesorteringsgraden er under 90%. Det vanlige er nærmere 100%.

EE-avfall (elektrisk og elektronisk avfall): Alt det er ment å gå strøm gjennom er EE-avfall, og dette skal alltid kildesorteres. EE-avfall er gratis å levere og finnes i alle bygg der det er innlagt strøm.

Farlig avfall: Mengden varierer mye. Det kan være store volumer dersom verdiene av PCB i for eksempel maling, murpuss eller fuger er så høy at det blir klassifisert som farlig avfall. Isolerglassruter kan også inneholde PCB og er dermed farlig avfall. Farlig avfall skal alltid kildesorteres.

Forurenset tegl og betong: Det mest vanlig er pipestein (inneholder bland annet PAH), men fraksjonen oppstår også i forbindelse med oljeforurensninger eller der det er benyttet PCB i maling, fugemasse, puss eller avrettingsmasse.

Tyngre bygningsmaterialer (betong, tegl, lettklinker osv.): Så å si alltid den største fraksjonen i forbindelse med riving. Dersom det er mye forurenset tegl og betong vil mengden tyngre bygningsmaterialer bli tilsvarende mindre.

Asfalt: Her blir det alt fra ingenting til mange tonn. Skal det fjernes asfalt eller ikke? Asfalt skal leveres til gjenvinning og må ikke leveres sammen med andre fraksjoner.

Rene naturlige masser: Ikke så vanlig i forbindelse med riving, men oppstår dersom det er gravearbeider tilknyttet rivingen.

Forurensede masser: Dersom det skal graves, og det er mistanke om forurenset grunn, skal det foretas miljøtekniske grunnundersøkelser. Viser undersøkelsene at det er forurensede masser må det utarbeides tiltaksplan iht. forurensningsforskriftens kapittel 2. Typiske områder der det er mistanke om forurenset grunn er sentrale bystrøk og gamle industriområder.

Rehabilitering

Ved rehabilitering vil avfallsmengdene variere så kraftig at vi ikke har funnet det hensiktsmessig å lage erfaringstall. Andel riving og gjenoppbygging er så varierende at det er mer hensiktsmessig å benytte tallene fra nybygg og riving og, ut fra hvor mye som skal rives og gjenoppbygges, bruke mengder for relevante fraksjoner derfra.

Vedlegg 2. PCB i norske bygg (2 sider)

(hentet fra "Identifisering av PCB i norske bygg", utgitt av Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall og ØkoBygg 2002)

For å finne ut om det kan være PCB i bygningen, bør det kartlegges NÅR følgende bygningsdeler og tekniske installasjoner er montert/rehabilitert:

- Lysarmaturer og lysreklame
- Isolérglassruter
- Mørteltilsetning i murpuss, avretningsmasse, fliser og fastlimte heller
- Maling
- Fuger
- Elektrisk utstyr

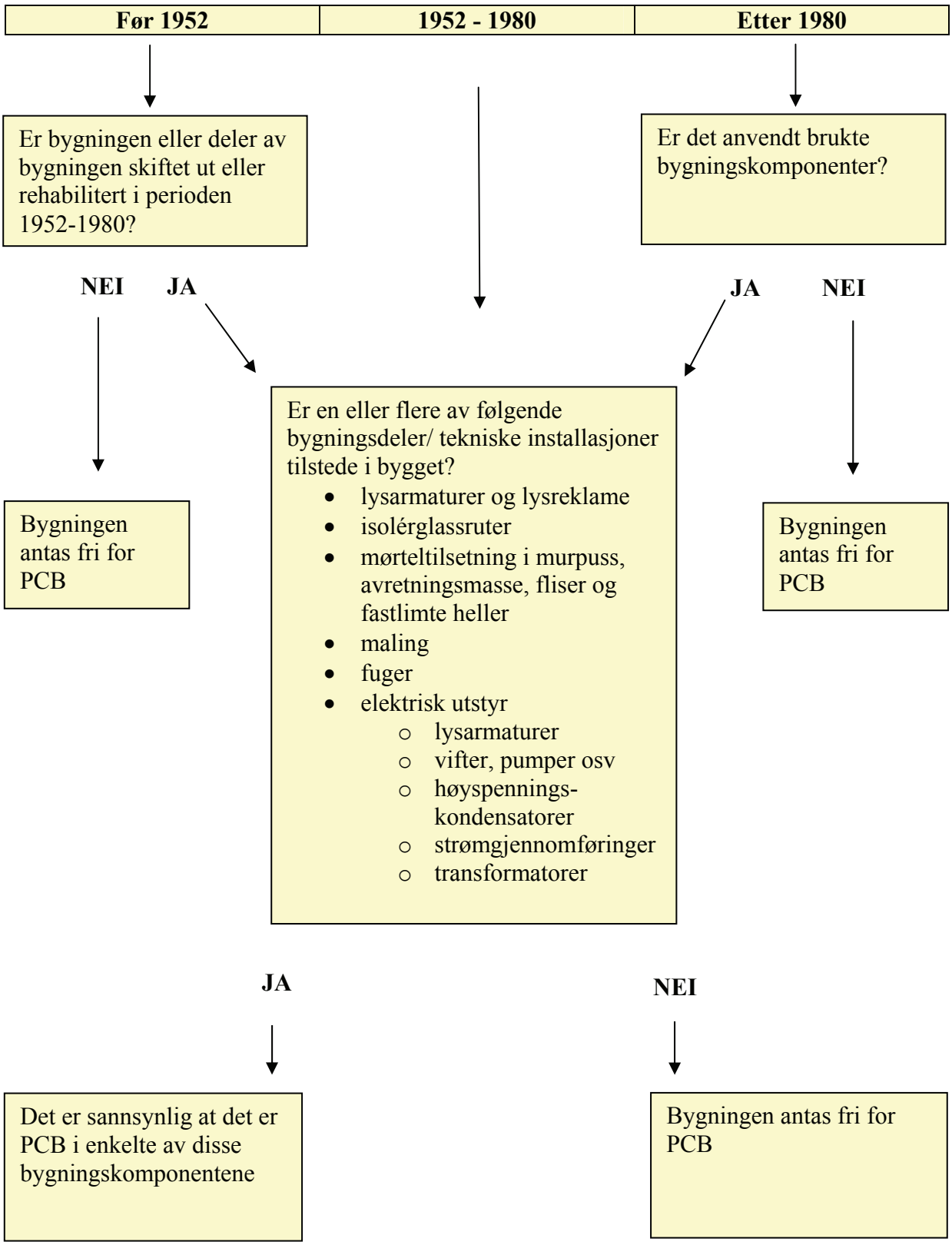
Typiske anvendelsesperiode for bygningsdeler og tekniske installasjoner:

	1950-1954	1955-1959	1960-1964	1965-1969	1970-1974	1975-1979	
Lysarmaturer							-1980
Isolérglassruter							
- importerte							1950-1980
- norske							1966-1975
Mørteltilsetning							1960-1972
Maling							1952-1975
Fugemasser							1960-1978
Høyspennings-kondensatorer							-1980
Strømgjennomføringer							-1980
Transformatorer							-1980

Figurer er hentet fra "PCB veileder", utgitt av Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall og ØkoBygg 2002. ISBN: 82-92397-00-0

Når er bygget satt opp?

Innledende spørsmål i forbindelse med identifikasjon av PCB i bygg

Vedlegg 3. Skjemaer

- Skjema for avfallsplan og sluttrapport. 3 sider. Kan lastes ned elektronisk fra www.sft.no, under ”skjema”.
- Veiledning til skjema for avfallsplan og sluttrapport
- Skjema for miljøsaneringsbeskrivelse for boliger og fritidsbebyggelse. 3 sider. Kan lastes ned elektronisk fra www.sft.no, under ”skjema”
- Skjema for egenerklæring om avfallsdisponering
- Sjekkliste ved tilsyn
- Tilsynsrapport

Avfallsplan og sluttrapport

Veiledning: www.sft.no

Gjelder tiltak som overskrider 300 m² bruksareal (nybygg/påbygg), 100 m² (rehab./riving) eller 10 tonn avfall (fra bygging/riving av konstruksjoner og anlegg) - også tiltak som ikke krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven

Kommunens saksnr.:

Kommunens navn:

Planen gjelder

Eiendom/ byggested

Gnr.	Bnr.	Festnr.	Seksjonsnr.	Byggeår	Eventuelt tidligere rehabiliteringsår

Adresse	Postnr.	Poststed

Tiltaket gjelder: ☐ Nybygg, påbygg mv. ☐ Rehabilitering ☐ Riving

	m² berørt BRA		Bygningstype (GAB)		Konstruksjonstype

Kort beskrivelse av prosjektet og avfallshåndteringen:

Detaljert avfallsplan

Planen omfatterer ikke disponering av gravemasser fra byggevirksomhet. Forurenset masse må håndteres i henhold til forurensningsforskriftens kapittel 2.

☐ Tiltaksplan for opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider er laget

Ordinært avfall	**PLAN**	**SLUTTRAPPORT (Dokumentasjon skal vedlegges)**				
Type avfall	**Beregnet mengde (tonn)**	**Faktisk mengde (tonn)**	**Avvik (tonn)**	**Disponeringsmåte (Angi mengde og leveringssted)**		
Avfallstyper som forventes å oppstå i tiltaket.	Fraksjoner som skal kildesorteres	Fraksjoner som er kildesortert	Redegjør for vesentlige avvik på eget ark.	Mengde levert til godkjent avfallsanlegg	Mengde til ombruk eller direkte til gjenvinning	Leveringssted
Trevirke, ikke kreosot- og CCA-impregnert						
Papir, papp og kartong						
Glass						
Jern og andre metaller						
Gipsbaserte materialer						
Plast						
Betong, tegl, Leca og andre tunge bygningsmaterialer						
Forurenset betong og tegl (under grensen for farlig avfall)						
Annet ordinært avfall						
EE-avfall						
Sum sortert ordinært avfall						
Blandet avfall/ restavfall						
Sum ordinært avfall						
Asfalt (inngår ikke i totalmengde)						

Farlig avfall	PLAN	SLUTTRAPPORT (Dokumentasjon skal vedlegges)				
Type avfall				**Disponeringsmåte**		
Kodeinndeling etter NS9431*	**Beregnet mengde (tonn)**	**Faktisk mengde (tonn)**	**Avvik (tonn)**	Mengde levert til godkjent avfallsanlegg	Mengde til ombruk eller direkte til gjenvinning	Leveringssted
7021-23 Oljeholdig avfall						
7041-42 Organiske løsemidler						
7051-55 Maling, lim, lakk, fugemasser, spraybokser m.m. (også "tomme" sprøytepatroner!)						
7081 Kvikksølv-holdig avfall						
7086 Lysstoffrør						
7092 Blyakkumulatorer						
7098 Trykkimpregnert trevirke (CCA)						
7121-23 Polymeriserende stoff, isocyanater og herdere						
7151 Organisk avfall med halogen (f.eks. skumplast)						
7152 Organisk avfall uten halogen						
7155 Avfall med bromerte flammehemmere (vesentlig skumplast)						
7210 PCB og PCT-holdig avfall (diverse)						
7210 PCB og PCT-holdig avfall (fugemasser)						
7211 PCB-holdige isolerglassruter						
7154 Kreosot-impregnert trevirke						
7240 KFK/HKFK/HFK og fluorkarboner (fra kjøleanlegg etc)						
7250 Asbest						
Annet farlig avfall						
Sum farlig avfall						

Sum avfall i alt (tonn)	Beregnet mengde	Faktisk mengde	Avvik	Levert godkjent avfallsanlegg	Levert til ombruk / gjenvining
Sum sortert					
Sorteringsgrad					
avfall/areal (kg/kvadratmeter)					

*) Gruppene over gir ikke en fullstendig oversikt over alle aktuelle miljøfarlige stoffer, men inkluderer de mest vanlige.

Vedlegg for rehabiliterings- og rivearbeider.

Beskrivelse av vedlegg	Gruppe	Nr. fra - til	Merknader
Miljøsaneringsbeskrivelse for bolig- og fritidsbebyggelse med BRA < 400 m^2	M		Skjema finnes på Internett: www.sft.no.. eller det kan fås hos kommunen. Kartlegging skal utføres av personell med relevant utdanning og praksis. **Før inn mengde-verdier fra miljøsaneringen i sluttrapporten på side 2!**
Miljøsaneringsbeskrivelse for bolig- og fritidsbebyggelse >400 m^2 eller for andre bygninger > 100 m^2, konstruksjoner og anlegg	M		Det skal skrives en frittstående miljøsanerings-beskrivelse. Ferdig skjema finnes derfor ikke. Kartlegging skal utføres av personell med relevant utdanning og praksis. **Før inn mengde-verdier fra miljøsaneringen i sluttrapporten på side 2!**

Erklæring og underskrift - tiltakshaver

Alt bygg- og anleggsavfall som oppstår i forbindelse med tiltaket vil bli levert til anlegg som har nødvendig godkjenning fra myndighetene, eller vil bli disponert på annen lovlig måte, i samsvar med denne planen. Alt helse- og miljøfarlig avfall vil bli sortert ut og levert til godkjent mottak for farlig avfall.

☐ Enkeltperson ☐ Foretak / lag / sameie

Navn/foretak	Telefon	E-postadresse	Evt. Organisasjonsnummer

Adresse	Postnr.	Poststed

Dato	Underskrift	Gjentas med blokkbokstaver

Erklæring og underskrift - ansvarlig utførende

Alt bygg- og anleggsavfall som oppstår i forbindelse med tiltaket vil bli levert til anlegg som har nødvendig godkjenning fra myndighetene, eller vil bli disponert på annen lovlig måte, i samsvar med denne planen. Alt helse- og miljøfarlig avfall vil bli sortert ut og levert til godkjent mottak for farlig avfall.

Foretak	Telefon	Organisasjonsnummer	Kontaktperson

E-postadresse	Evt. Telefaks	Mobiltelefon til kontaktperson

Adresse	Postnummer	Poststed

Dato	Underskrift	Gjentas med blokkbokstaver

Hovedentreprenør, hvis ikke ansvarlig utførende

Navn på virksomhet

Kontaktperson

Telefon	E-postadresse

Veiledning til skjema for avfallsplan og sluttrapport

Nedenfor følger en kort veiledning til skjema for avfallsplan og sluttrapport. Hvis du laster ned skjemaet elektronisk fra www.sft.no (skjema), vil veiledningen vises automatisk som merknader til skjemaet.

Vær oppmerksom på at de oppgitte avfallsfraksjonene skal være sortert. Det er **kun** "Blandet avfall/ restavfall" som kan leveres blandet. Men dersom man for eksempel leverer flere typer plast hver for seg, føres samlet mengde plast inn under "plast". Ingen avfallsmengder skal føres opp to steder.

Stikkord fra skjemaet	**Kommentarer**
m² berørt BRA	Bruksareal
Bygningstype (GAB)	Sett inn GAB-nummer som angir hva slags funksjon bygningen skal ha. De tosifrete kodene som brukes her tilsvarer hovedgruppene som er satt opp i skjemaet "Opplysninger om tiltakets ytre rammer og bygningsspesifikasjon" (NBR 5174). Der er det en finere oppdeling, hvor det er lagt til et tredje siffer. Bruk altså de to første.
Konstruksjonstype	Dominerende materiale: tre, betong, mur eller stål
Kort beskrivelse av prosjektet og avfallshåndteringen:	Hva slags bygg er det som skal bygges, rehabiliteres eller rives, og hva har det eventuelt vært brukt til? Er det spesielle utfordringer på avfallsområdet? Merknader til størrelsen på enkelte avfallsfraksjoner, kildesorteringen og eventuell annen disponeringsmåte enn levering till godkjent mottak. Hva slags avfall vil være dominerende i fraksjonen "blandet avfall/restavfall"?
Trevirke, ikke kreosot- og CCA-impregnert	Kan leveres som blandet treverk. Rent, ubehandlet trevirke kan eventuelt leveres som egen fraksjon
Papir, papp og kartong	Brun papp og emballasjekartong bør leveres som egen fraksjon. www.resy.no
Glass	Ikke isolerglassvinduer som kan inneholde PCB eller bly. Heller ikke porselen, speil og keramikk
Jern og andre metaller	Tomme malingsspann, armeringsjern, blybeslag osv.
Gipsbaserte materialer	Stort sett gipsplater. Gipsavfall bør oppbevares tørt. Gipsplater med tørr og ren kjerne kan gjenvinnes.
Plast	Det finnes mange plastkvaliteter!

	Emballasjeplast bør leveres i flere fraksjoner for gjenvinning: klar folie (myk plast), farget folie (myk plast), flasker og kanner, EPS (uten bromerte flammehemmere), PP-sekk. Annen plast omfatter grunnmursplater, fuktsperrer, vannrør, takbelegg, osv. Vær oppmerksom på at Vinyl-belegg kan ha nivåer av tungmetaller og klorparafiner (eldre vinyl) og mykgjørere (f.eks. DEHP) over grensen for farlig avfall. www.emballasjeretur.no
Betong, tegl, Leca og andre tunge bygningsmaterialer	Skal ikke være forurenset. Vær oppmerksom på at tegl fra pipeløp kan inneholde miljøfarlige stoffer som PAH.
Forurenset betong og tegl (under grensen for farlig avfall)	Betong og tegl kan være forurenset av både PCB, olje, PAH, kvikksølv og annet. Forurensede bygningsmasser skal leveres til godkjent mottak. Dersom nivåene ligger over grenseverdien for farlig avfall, må massene deklareres og leveres til mottak for farlig avfall.
Annet ordinært avfall	Før opp eventuelle andre avfallsfraksjoner.
EE-avfall	Kabler, stikkontakter, lysrør-armaturer, lamper, panelovner, hvitevarer, brunevarer, elektriske apparater, veggvifter, avtrekksvifter, oljefyr, sikringsskap, parafinløftere, dagtanker parafin, varmtvannsberedere, etc. OBS: EE-avfall må håndteres forsiktig! Deformering eller knusing gjør det vanskelig for mottaker å demontere og sanere produktene! www.elretur.no www.renas.no www.evm.no www.ragnsells.no
Blandet avfall/ restavfall	OBS! Farlig avfall og EE-avfall kan ikke behandles som restavfall

Farlig avfall	Dokumentasjon for levering av farlig avfall er deklarasjonsskjema, underskrevet av avfallsmottaker. De oppsatte gruppene gir ikke en fullstendig oversikt over alle aktuelle miljøfarlige stoffer.
7021-23 Oljeholdig avfall	7021 Annet olje - og fettavfall: Flytende og fast oljeavfall som oljefase fra oljeutskillere, olje fra tankrensing, smørefett og grease. 7022 Oljeforurenset masse (unntatt jord): Innsatsfiltre, oljeholdige filler, absorbsjonsmidler med olje. Slam og annet fast oljeholdig avfall som bunnslam fra oljeutskillere og tanker. 7023 Drivstoff og fyringsolje: Forurenset bensin, dieselolje, eller fyringsolje, brukte bensinfiltre og dieselfiltre. Spillolje har avfallsnummer 7011 (refusjonsberettiget) og 7012 (ikke refusjonsberettiget).
7041-42 Organiske løsemidler	7041 Organiske løsemidler med halogen. Halogen: fluor, klor, brom, jod 7042 Organiske løsemidler uten halogen: terpentin, white spirit, tynner, metanol, frost-/ kjølevæsker osv.
7051-55 Maling, lim, lakk, fugemasser, spraybokser m.m. (også "tomme" sprøytepatroner!)	7051 Maling, lim, lakk, fugemasser m.m. løsemiddelbasert. 7052 Maling, lim, lakk m.m. 2-komponent. 7053 Maling, lim, lakk m.m, vannbasert. 7055 Spraybokser med mer
7081 Kvikksølvholdig avfall	Kvikksølvtermometre og kjemikalier eller løsninger som inneholder kvikksølv. Halogenpærer, vippebrytere og nivåbrytere kan føres på EE-avfall.
7086 Lysstoffrør	Kan eventuelt føres opp som EE-avfall
7092 Blyakkumulatorer	Leveres som EE-avfall
7098 Trykkimpregnert trevirke (CCA)	Trevirke impregnert med Kobber, krom og arsen. Brukt til og med 2003.
7121-23 Polymeriserende stoff, isocyanater og herdere	7121 Polymeriserende stoff, isocyanater og andre råvarer for herdeplast: Isocyanater finnes også i PUR 7122 Sterkt reaktivt stoff. 7123 Herdere, organiske peroksider. Organiske peroksider må ikke lagres sammen med brennbart avfall.
7151 Organisk avfall med halogen (f.eks. skumplast)	For eksempel skumplast: XPS og andre "styrofoamaktige" isolasjonsplater som er blåst med KFK/HKFK (ca 1984-2001) HFK etter 2001.

	PUR blåst med KFK/HKFK (fram til ca 2002) HFK (ca 1996-2003). Skum i garasjeporter etc. kan inneholde KFK og HKFK Dersom isolasjonen inneholder bromerte flammehemmere, kan den alternativt føres på 7155.
7152 Organisk avfall uten halogen	For eksempel tjærepapp, bitumen med kulltjære og annet avfall med PAH
7155 Avfall med bromerte flammehemmere (vesentlig skumplast)	Cellegummi, EPS ("isoporaktig"), XPS og annet som inneholder bromerte flammehemmere. EE-avfall med bromerte flammehemmere føres på EE-avfall
7210 PCB og PCT-holdig avfall (diverse)	Mørteltilsetning (for eksempel Borvibet) 1960-1972. Avretningsmasse og lim fram til ca. 1975 Maling for eksempel på utvendig mur og i våte soner fram til ca. 1975. EE-avfall med PCB føres på EE-avfall (fram til 1980: lysarmaturer, høyspenningskondensatorer, transformatorer, strømgjennomføringer)
7210 PCB og PCT-holdig avfall (fugemasser)	Fugemasser 1960-1978. PCB-holdige fugemasser bør leveres separat i egne beholdere, og ikke "skjules" for eksempel sammen med PCB-holdig murpuss. Få dokumentasjon på leveringen! EE-avfall med PCB føres på EE-avfall (fram til 1980: lysarmaturer, høyspenningskondensatorer, transformatorer, strømgjennomføringer)
7211 PCB-holdige isolerglassruter	Norskproduserte vinduer 1965-1975, importerte vinduer 1950-1980. www.ruteretur.no Vær oppmerksom på at noen isolerglassvinduer (f.eks. "Thermopane") kan inneholde bly.
7154 Kreosot-impregnert trevirke	Vær oppmerksom på at det er særlige regler for ombruk av kreosotimpregnerte materialer. Se produktforskriften § 3-7
7240 KFK/HKFK/HFK og fluorkarboner (fra kjøleanlegg etc)	Avtappet gass fra kjøleskap, kjøleanlegg og klimaanlegg. Gass skal tappes før demontering. Selve anlegget kan leveres som EE-avfall.
7250 Asbest	Bygningsplater, rørisolasjon, ventilasjonskanaler, gulvbelegg. Asbest gikk ut av bruk ca. 1980

Vedlegg nr.
M-

Kommunens saksnr.

Miljøsaneringsbeskrivelse for boliger og fritidsbebyggelse

Kan benyttes for alle rehabiliterings-, rive- og vesentlige endringsarbeider i/på/av boliger og fritidsbebyggelse med 100 m^2 < BRA < 400 m^2.

Veiledning og skjema kan lastes ned fra: www.sft.no

Miljøkartlegging og miljøsanering (fjerningen av bygningsdeler med helse- og miljøfarlige stoffer) må utføres av personell med relevant utdanning og praksis.

Dokumentasjon på at avfallet er levert godkjent avfallsmottak, skal legges ved sluttrapporten.

For alle andre typer bygninger med BRA > 100 m^2 og for boliger og fritidsbebyggelse med BRA > 400 m^2 skal det utarbeides en mer utførlig miljøsaneringsbeskrivelse.

Planen gjelder

Eiendom/ byggested

Gnr.	Bnr.	Festnr.	Seksjonsnr.	Kommune	
Adresse				Postnr.	Poststed
Byggeår	Rehab.år	Berørt BRA	Type bygning (bolig/garasje/uthus/annet)		

Tiltaket gjelder:

☐ Rehabilitering

☐ Riving

Kort tiltaksbeskrivelse:

Miljøkartlegging er gjennomført av

Firma	Telefon (dagtid)	Mobiltelefon	Organisasjonsnummer
Adresse		Postnr.	Poststed
Navn		E-postadresse	

Kompetansen til den som har utført kartleggingen:

Gjennomført kurs i miljøkartlegging av bygninger: ☐ Ja ☐ Nei

Annen kompetanse (beskriv):		
Dato	Underskrift	Gjentas med blokkbokstaver

Miljøsanering er gjennomført av (riveentreprenør)

Firma	Telefon (dagtid)	Mobiltelefon	Organisasjonsnummer
Adresse		Postnr.	Poststed

Underskrift - tiltakshaver eller ansvarlig utførende

Foretak	Telefon (dagtid)	Mobiltelefon	Organisasjonsnummer
Adresse		Postnummer	Poststed

E-postadresse	Telefaks	Kontaktperson

Dato	Underskrift	Gjentas med blokkbokstaver

Planen omfatterer ikke kartlegging/disponering av forurenset masse. Slik rapportering omfattes av eget regelverk

Detaljert fortegnelse over bygningsdeler/-installasjoner som kan inneholde helse- og miljøfarlige stoffer

			PLAN				SLUTTRAPPORT		
Bygningsdel, bygnings-materiale eller bygnings-installasjon	**Helse- eller miljøfarlig stoff**	**Vanlig plassering**	**Registrert mengde (div)**		**Beregnet mengde (tonn)**	Oppgi **hvor i bygningen** de miljøfarlige bygnings-materialene finnes	**Faktisk mengde (tonn)**	**Avvik** Differansen oppgis i tonn. Redegjør for vesentlige avvik i vedlegg.	**Miljøsanering/Merknad**
Bygningsplater inne	Asbest	Bak vedovner og badstuovner, på vegger og himling i fyrrom		m^2				0,000	Skal utføres av godkjent asbestsaneringsfirma
Bygningsplater utv.		Eternittplater på vegger og tak		m^2				0,000	
Rørisolasjon		På rørbend i sentralvarmeanlegg, gjerne i selve fyrrommet		stk.				0,000	
Ventilasjonskanaler		Firkantede eternittkanaler		m				0,000	
Gulvbelegg		Vinylfliser		m^2				0,000	
Blyplater	Bly	Beslag ved pipe, takvinduer og på tak		kg				0,000	Plukkes ned. Blyet legges i egen kasse
Blyglassvinduer		Kjellerstue, entré (gjerne farget glass)		kg				0,000	
Batterier		I garasjen		stk.				0,000	Leveres som EE-avfall
Avløpsrør og bunn-ledninger av støpejern		Bly i rørskjøtene frem til ca. 1975		stk. (rørskjøter)				0,000	Rørskjøt slås i stykker og blyring plukkes ut og legges i egen kasse.
Isolerglassvinduer	PCB	Norskproduserte vinduer 1965-1975		stk.				0,000	Skriv "PCB" på glasset. Hele vinduet tas ut. Vinduet må ikke knuse. Vinduer skal stå under transport. Vær oppmerksom på at noen isolerglassvinduer kan inneholde bly
		Utenlandske vinduer 1950-1980		stk.				0,000	
		Umerkede vinduer		stk.				0,000	
Lysrørarmaturer fra 1950-1980		Kjøkken, bad, hobbyrom, garasje. Over vinduer i stuer og soverom		stk.				0,000	Skrus ned. Leveres som EE-avfall
Fugemasser fra 1960-1978		Utvendig mellom betong/tegl og tre/metall, rundt vinduer og dører		m				0,000	Skal utføres av spesialsaneringsfirma
Murpuss fra 1960-1972		Der man antar at tilsetningsstoffet "Borvibet" kan ha vært anvendt i mørtelen må det tas ut materialprøve som sendes inn til kjemisk analyse		m^2				0,000	
Maling		For eksempel på utvendig mur og i våte soner (se PCB-veileder)		m^2				0,000	

Varmepumper	KFK / HKFK	På yttervegg		stk.				0,000	Varmepumper må saneres av kjøle-maskinist
Kjøleskap og frysere		Kjøkken, kjellere, garasjer		stk.				0,000	Leveres som EE-avfall
Isolasjonsmaterialer		Eldre "styrofoamaktige" isolasjonsplater (XPS; PU, PE, PF). Yttervegger/-tak eller innemurt i betong eller under kjellergulv. I garasjeporter. PUR-skum rundt dører og vinduer.		kg				0,000	Plukkes ned, legges i plastsekker / egen container, leveres som farlig avfall
Termometre (blank søyle)	Kvikksølv	Utenfor vinduer, i badstuer		stk.				0,000	Leveres apotek eller avfalls-mottak
Lysrør og sparepærer, halogenpærer		Kjøkken, bad, garasje, hobbyrom, ute-lys. Over vinduer i stuer og soverom		stk.				0,000	Leveres som EE-avfall (må ikke knuses)
Trykkimpregnert treverk	CCA	Terrasser, gjerder, utetrapper, vind-skier, lekter, ytterkledning i værharde strøk		kg				0,000	Rives og leveres som egen fraksjon "impregnert trevirke"
Kreosotimpr. treverk (jernbanesviller/tele-fonstolper)	Kreosot (PAH)	Hagetrapper, hagemurer, telefonstolper		kg				0,000	
Baderomspanel til 1992	penta-klor-fenol	Baderom		kg				0,000	
Teglstein eller betong med PAH	PAH o.a.	I pipeløp som ikke er feiet nylig		m^3				0,000	Leveres som farlig avfall
Elektriske og elektroniske installasjoner / apparater (EE-avfall)	Diverse	Lamper, panelovner, hvitevarer, brune-varer, elektriske apparater, veggvifter, avtrekksvifter, lysrør-armaturer, oljefyr, sikringsskap, stikkontakter, kabler, parafinløftere, dagtanker parafin, varmtvannsbereder		kg				0,000	Leveres som EE-avfall
Olje- og parafintanker	Petro-leum	Innvendige tanker i kjeller, eller utvendige nedgravde tanker.		stk.				0,000	Rengjort tank med sertifikat fra sanerings-firma kan leveres skraphandler som skrapjern
Maling, olje og kjemikalier	Olje m.m.	I spann, bokser og flasker i kjeller, hobbyrom og garasjer		kg				0,000	Leveres i originalemballasjen
Rørisolasjon av celle-gummi (frem til 2004)	Bromerte flamme-hemmere	På rør i kjeller og krypkjeller (celle-gummi har ofte grå eller svart farge)		m				0,000	Plukkes ned, legges i plastsekker, leveres som farlig avfall
Byggeskum (EPS,XPS)		i tilknytning til murvegger,murgulv og rør		m^2				0,000	
Andre forekomster (fyll inn selv):									
								0,000	
Sum:					0,000		0,000		

Avfallsprodusentens dokumentasjon **Egenerklæring for avfalls-disponering i byggesaker**	Gnr.	Bnr.	Kommunens saksnr.	
	Skjema utfylt, dato:	Underskrift på vegne av avfallsprodusent:		

- **Brukes for å dokumentere leveranser av byggavfall der ordinær kvittering fra mottaker ikke kan fremskaffes.**
- **Myndighetskrav til disponering av ulike fraksjoner – se veileder for avfallsprodusenter m.fl.**
- **Fyll ut ett separat skjema for hver mottaker av avfall, og for hver type avfall.**

☐ **Disponering lokalt på samme eiendom** [1)]	Type avfall eller materialgjenvunnet produkt:

[1)] **Det er ikke nødvendig å dokumentere flytting av [rene] naturlige masser** (jord, stein, sand etc.) **internt på samme eiendom.**

☐ **Disponering på annen eiendom**	Hvor er avfallet disponert? →	Gnr.	Bnr.	Adresse, kommune	
	Mottaker av avfall (kontaktperson)		Telefon	E-post	
	☐ Gjen-vunnet materiale	Nærmere beskrivelse av materialgjenvunnet avfall			

Spesifisering av hver leveranse av avfall:

Dato [2)] .	**Mengde** (tonn)	**Signatur på vegne av tiltakshaver** (avfallsleverandør)	**Signatur på vegne av avfallsmottaker** [3)]	**Merknader** [4)]
SUM:				

[3)] **Flere leveranser (lass) på samme dag kan slås sammen.**
[2)] **Feltet skal ikke fylles ut når avfall er disponert lokalt, på samme eiendom.**
[4)] **Utfyllende opplysninger om mottaker / og eller avfallsdisponering kan gis i vedlegg**

Sjekkliste ved tilsyn **Bygg- og anleggsavfall** **For oppfølgingspunkt kan det skrives utfyllende i vedlegg.**	**Dato:**	**Gnr.**	**Bnr.**	**Utført av** (sign)
	Saksnr.	**Startet** (dato)	**Ventet fullført** (dato)	**% fullført** (ca.)

	OK	**opp følging**	**ikke relevant**	**OBS! "Oppfølging" innebærer ikke nødvendigvis avvik eller merknad**
Dokument-styring	☐	☐	☐	Sjekkliste eller tilsvarende for oppfølging av miljøsanering
	☐	☐	☐	System for å ha oversikt over levert avfall
	☐	☐	☐	Kvitteringer for leveranser av byggavfall
	☐	☐	☐	Egenerklæringer for leveranser der kvittering ikke kan skaffes
Ansvars-forhold	☐	☐	☐	Kommunikasjon / info om avfallsplan / miljøsanering på byggeplass
	☐	☐	☐	Hvem fanger opp eventuell svikt ved kildesorteringen
	☐	☐	☐	Hvem fanger opp eventuell svikt ved miljøsaneringen
	☐	☐	☐	Hvordan blir avvik håndtert
	☐	☐	☐	Har de ansvarlige tilstrekkelige kunnskaper om avfallshåndtering
Praktisk gjennom-føring	☐	☐	☐	Blir det gjennomført selektiv riving
	☐	☐	☐	Eventuelle tiltak for reduksjon av mengdene byggavfall (frivillig)
	☐	☐	☐	Samsvar mellom avfallsplan og containere på byggeplass
	☐	☐	☐	Merking av containere
	☐	☐	☐	Er det sannsynlig at avfallsplan vil bli fulgt
	☐	☐	☐	Blir noe byggavfall mellomlagret på byggeplass
	☐	☐	☐	Blir noe byggavfall mellomlagret utenfor byggeplass
	☐	☐	☐	Generelt tilfredsstillende orden på/ved byggeplass
	☐	☐	☐	Innsamling, oppbevaring og levering av farlig avfall
	☐	☐	☐	Brenning av byggavfall
	☐	☐	☐	Lovlig bruk av rene, naturlige masser og/eller resirkulerte produkter
Dialog med andre	☐	☐	☐	Problem med kommunens behandling av avfallsplan
	☐	☐	☐	Problem med å få levert sortert avfall
	☐	☐	☐	Forhold til andre myndigheter
Spesielle sjekkpunkter ved dette tiltaket	☐	☐		
	☐	☐		
	☐	☐		

Utarbeidet på grunnlag av mal fra Oslo kommune

TILSYNSRAPPORT **Bygg- og anleggsavfall**	**Kommune**	**Kommunens saksnr.**

Utført tilsyn	**Dato**	**Hvem deltok fra kommunen**		
	Merknader om gjennomføring av tilsynet; (eventuelle problemer eller andre opplysninger)			
Bygge- / riveplass	**Adresse**		**Gnr.**	**Bnr.**
	Type tiltak			
Tiltaks-haver	**Firma**			
	Kontaktperson	**Mobiltelefon:**	**e-post**	
Utførende / samordner (planlegger)	**Firma**			
	Kontaktperson	**Mobiltelefon:**	**e-post**	
Ansvarlig virksomhet (entreprenør)	**Firma**			
	Kontaktperson	**Mobiltelefon:**	**e-post**	
Andre som deltok i tilsyn	**Navn**			

Avvik	**Avvik nr.**	**Spesifisering av avvik**	**Hvilke regler er brutt**
	Avvik nr.	**Spesifisering av avvik**	**Hvilke regler er brutt**
	Avvik nr.	**Spesifisering av avvik**	**Hvilke regler er brutt**
	Avvik nr.	**Spesifisering av avvik**	**Hvilke regler er brutt**
	Avvik nr.	**Spesifisering av avvik**	**Hvilke regler er brutt**

Merknader: **- brudd på regelverk som kommunen ikke selv fører tilsyn med** **- ting som kan gjøres bedre, råd og tips** **- annet relevant**	**Merknader:**

Underskrift	**Dato**	**Overordnet** (ansvarlig underskrift)	**Saksbehandler** (normalt den som ledet tilsynet)

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep,
0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@sft.no
www.sft.no

Statens forurensningstilsyn (SFT) ble opprettet i 1974 som et direktorat under miljøverndepartementet.
SFT skal bidra til å skape en bærekraftig utvikling. Vi arbeider for at forurensning, skadelige produkter og avfall ikke skal føre til helseskade, gå ut over trivselen eller skade naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

TA-2356/2007